

UCHWAŁA

Dnia 26 sierpnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Wiesław Kozielewicz (przewodniczący,
sprawozdawca)

SSN Paweł Wojciechowski

Ławnik SN Arkadiusz Sopata

Protokolant sekretarz sądowy Lena Stasiak

po rozpoznaniu na jawnym posiedzeniu, w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej w dniu 26 sierpnia 2025 r., bez udziału stron, w kwestii zarządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 20 sierpnia 2025 r., sygn. [...], w przedmiocie natychmiastowej przerwy w wykonywaniu przez X. Y. - sędziego Sądu Rejonowego w L. czynności służbowych

uchwalił:

na podstawie art. 130 § 3 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych – dalej powoływana jako u.s.p., X. Y. - sędziego Sądu Rejonowego w L., zawiesić w czynnościach służbowych do dnia 1 grudnia 2025 r.

Arkadiusz Sopata Wiesław Kozielewicz Paweł Wojciechowski

UZASADNIENIE

Minister Sprawiedliwości Waldemar Żurek zarządzeniem z dnia 20 sierpnia 2025 r., sygn. [...], wydanym na podstawie art. 130 § 1 u.s.p., zarządził wobec X. Y. - sędziego Sądu Rejonowego w L., natychmiastową przerwę w czynnościach służbowych, do czasu wydania uchwały przez sąd dyscyplinarny, nie dłużej niż miesiąc.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Polska Konstytucja w art. 180 ust 2 stanowi, że zawieszenie sędziego w urzędowaniu może nastąpić jedynie na mocy orzeczenia sądu i tylko w przypadkach określonych w ustawie. Przepisy u.s.p. przewidują fakultatywne i obligatoryjne wypadki zawieszenia sędziego w czynnościach służbowych (termin będący odpowiednikiem użytego w Konstytucji RP pojęcia „zawieszenie w urzędowaniu”). Do pierwszej grupy zaliczamy: zawieszenie w czynnościach służbowych sędziego, przeciwko któremu wszczęto postępowanie dyscyplinarne lub o ubezwłasnowolnienie, a także gdy zostanie wydana uchwała zezwalającą na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej za przestępstwo nieumyślne lub za przestępstwo ścigane z oskarżenia prywatnego (por. art. 129 § 1 u.s.p.), oraz **zawieszenie sędziego w czynnościach służbowych po zarządzeniu natychmiastowej przerwy w czynnościach służbowych sędziego (art. 130 § 3 u.s.p.)**. Do drugiej grupy należy: zawieszenie w wypadku nieprawomocnego orzeczenia kary dyscyplinarnej złożenia sędziego z urzędu (art. 123 § 1 u.s.p) oraz zawieszenie w czynnościach, gdy zostanie wydana uchwała zezwalającą na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego (art. 129 § 2 u.s.p.).

Decyzje o zawieszeniu sędziego w czynnościach służbowych mogą być podejmowane wyłącznie przez właściwe sądy dyscyplinarne, czyli w przypadku sędziego sądu powszechnego sądy dyscyplinarne przy sądach apelacyjnych, zaś w sytuacji przewinień dyscyplinarnych wyczerpujących znamiona umyślnych przestępstw ściganych z oskarżenia publicznego przez Sąd Najwyższy w składzie dwóch sędziów orzekających w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej i jednego ławnika Sądu Najwyższego (por. art. 110 § 1 pkt 1 u.s.p.). W wyroku Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 15 lipca 2021 r., w sprawie C-791/19 Komisja Europejska przeciwko Polsce orzeczono, że Polska uchybiła zobowiązaniom ciążącym na niej na mocy art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE między innymi nie zapewniając niezależności i bezstronności Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego, do której właściwości należy kontrola decyzji wydanych w postępowaniach dyscyplinarnych prowadzonych wobec sędziów (art. 3 pkt 5, art. 27 i art. 73 § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym w związku z art. 9a ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa, zmienionej

ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw). Natomiast w wyroku z dnia 22 lipca 2021 r., wydanym w sprawie Reczkowicz przeciwko Polsce (skarga nr 43447/19), Europejski Trybunał Praw Człowieka stwierdził naruszenie art. 6 ust. 1 EKPCz w związku z rozpoznaniem przez Izbę Dyscyplinarną Sądu Najwyższego kasacji obwinionej adwokat J. R. wniesionej od orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Adwokatury, gdyż, cyt. „Izba Dyscyplinarna Sądu Najwyższego, która rozpoznawała sprawę skarżącej, nie była „sądem ustanowionym ustawą”. W dniu 9 czerwca 2022 r. została uchwalona ustawa o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw, zam. Dz. U. z dnia 14 czerwca 2022 r., poz. 1259, która weszła w życie w dniu 15 lipca 2022 r. Ustawą tą zniesiono Izbę Dyscyplinarną Sądu Najwyższego, a utworzono, wykorzystując propozycję legislacyjną z dnia 11 listopada 2017 r. Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego prof. dr hab. Małgorzaty Gersdorf, Izbę Odpowiedzialności Zawodowej, która nie charakteryzuje się podnoszonymi w wyrokach TSUE: z dnia 19 listopada 2019 r. A.K. i in. (C-585/18, C-624/18 i C-625/18) i z dnia 15 lipca 2021 r. Komisja Europejska przeciwko Polsce (C-791/19), cechami przypisywanymi Izbie Dyscyplinarnej (szczególnym stopniem autonomii organizacyjnej, funkcjonalnej i finansowej, a w jej skład wchodzi 11 sędziów Sądu Najwyższego, wyznaczonych przez Prezydenta RP na pięcioletnią kadencję, spośród 33 wylosowanych sędziów Sądu Najwyższego orzekających w pozostałych izbach Sądu Najwyższego). Dokonano także zmian przepisów w obszarze odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów, będących konsekwencją orzeczeń TSUE. Komisja Europejska, w Sprawozdaniu na temat praworządności z 2024 r., sporządzonym w Brukseli w dniu 24 lipca 2024 r., stwierdziła m.in., że cyt. „Polska w zadowalającym stopniu osiągnęła dwa »nadrzędne kamienie milowe«, dotyczące wzmocnienia istotnych aspektów niezależności polskiego sądownictwa, w wyniku reformy systemu odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów obowiązującego od czerwca 2022 r. do lutego 2024 r. W szczególności zlikwidowano Izbę Dyscyplinarną Sądu Najwyższego i zastąpiono ją niezależną i bezstronną izbą Sądu Najwyższego; zreformowano również system środków dyscyplinarnych i usunięto kontrowersyjne przewinienia dyscyplinarne; wszyscy sędziowie, których dotyczyły orzeczenia Izby

Dyscyplinarnej, uzyskali prawo do odwołania się w ramach nowego systemu do nowej izby w jasno określonym terminie, a wszyscy sędziowie zawieszeni przez Izbę Dyscyplinarną zostali przywróceni na stanowiska”.

Zgodnie z art. 130 § 1 u.s.p. zarządzenie natychmiastowej przerwy w czynnościach służbowych sędziego jest dopuszczalne: 1) jeżeli sędziego zatrzymano z powodu schwywania na gorącym uczynku popełnienia przestępstwa umyślnego, albo 2) jeżeli ze względu na rodzaj czynu dokonanego przez sędziego powaga sądu lub istotne interesy służby wymagają natychmiastowego odsunięcia go od wykonywania obowiązków służbowych. Decyzję o natychmiastowej przerwie w czynnościach służbowych sędziego może wydać prezes sądu albo Minister Sprawiedliwości, przy czym przerwa ta może trwać aż do czasu wydania uchwały przez sąd dyscyplinarny, jednak nie dłużej niż miesiąc.

Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu wyroku z dnia 15 stycznia 2009 r., sygn. akt K 45/07, OTK – A 2009, z. 1, poz. 3, nazwał procedurę z art. 130 § 1 u.s.p. mianem „awaryjnej”. Podniósł również, że istotnym argumentem przemawiającym za uznaniem zgodności tego przepisu z art. 180 ust. 2 Konstytucji RP jest to, iż decyzja Ministra Sprawiedliwości jako przedstawiciela władzy wykonawczej, zbliżona w swoich skutkach do decyzji o zawieszeniu sędziego w czynnościach służbowych, podlega obowiązkowej, szybkiej, następczej kontroli przez sąd dyscyplinarny, który może podtrzymując stanowisko Ministra Sprawiedliwości zawiesić sędziego w czynnościach służbowych lub uchylić zarządzenie Ministra Sprawiedliwości o przerwie w wykonywaniu czynności. Z uzasadnienia tego wyroku Trybunału Konstytucyjnego można wyprowadzić wniosek, że istnienie „obowiązkowej i szybkiej” sądowej kontroli decyzji Ministra Sprawiedliwości lub prezesa sądu o zarządzeniu przerwy, było warunkiem stwierdzenia zgodności tego przepisu z Konstytucją RP.

Uzasadniając swoje zarządzenie z dnia 20 sierpnia 2025 r., sygn. [...], Minister Sprawiedliwości Waldemar Żurek podał, że w dniu 18 sierpnia 2025 r. około godziny 19:30 zostały podjęte przez Policję czynności wobec X. Y. - sędziego Sądu Rejonowego w L., z uwagi na kierowanie przez niego pojazdem samochodowym w stanie nietrzeźwości. Z danych zawartych w piśmie Prokuratury

Regionalnej we W. z dnia 19 sierpnia 2025 r., wynika, że około godziny 19:30 na terenie L., przy ulicy [...] nr [...], Policja podjęła interwencję wobec osoby kierującej pojazdem typu [...], która kierując nim, wjeżdżała w okoliczne płoty. W wyniku interwencji ustalono, że kierującym był X. Y. - sędzia Sądu Rejonowego w L. Do kierowania pojazdem miał przyznać się sam X. Y., twierdząc, że jechał do CPN-u po piwo. Po zbadaniu go przy pomocy urządzenia alkomat, o godzinie 20:03 stwierdzono u niego 1,08 mg/l alkoholu w wydychanym powietrzu. Sędzia X. Y. odmówił poddaniu się badaniu krwi. Jako sprawca przestępstwa z art. 178a § 1 k.k., ujęty na gorącym uczynku został zatrzymany o godzinie 20:00 i doprowadzony do placówki medycznej, w celu pobrania krwi. Po wykonanych czynnościach zwolniono go o godzinie 23:40. W czynnościach pobrania krwi od sędziego uczestniczył prokurator. W sprawie zabezpieczony jest monitoring z miejsca zdarzenia.

Zdaniem Ministra Sprawiedliwości Waldemara Żurka, zachowanie X. Y. – sędziego Sądu Rejonowego w L., którego zatrzymano na gorącym uczynku popełnienia przestępstwa umyślnego, nie tylko godzi w powagę Sądu Rejonowego w L., ale przede wszystkim naruszyło istotne interesy służby oraz podważyło społeczne zaufanie do wymiaru sprawiedliwości i to obligowało, w oparciu o art. 130 § 1 u.s.p., do wydania zarządzenia w przedmiocie natychmiastowej przerwy w wykonywaniu przez X. Y. - sędziego Sądu Rejonowego w L. czynności służbowych.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego podnosi się, że zarządzenie o natychmiastowej przerwie w czynnościach służbowych sędziego, przewidziane w art. 130 § 1 u.s.p., ma charakter prewencyjny, a swoim charakterem, ale też celem, zbliża się do środków zapobiegawczych stosowanych w postępowaniu karnym (por. uchwała Sądu Najwyższego – Sądu Dyscyplinarnego z dnia 23 lipca 2008 r., sygn. akt SNO 66/08).

Oczywiście przepis art. 130 § 1 u.s.p. nie może być postrzegany jako instrument pozwalający na ingerencję przedstawiciela władzy wykonawczej i polityka, jakim jest Minister Sprawiedliwości, w działalność orzeczniczą z tego powodu, że np. nie aprobeuje on sposobu dokonywania przez sędziego wykładni prawa i jego stosowania w konkretnej sprawie. Trybunał Konstytucyjny jednoznacznie stwierdził, że druga z przesłanek zarządzenia natychmiastowej

przerwy w czynnościach służbowych sędziego (pierwsza jest skorelowana z sytuacją zatrzymania sędziego na gorącym uczynku popełnienia przestępstwa umyślnego), dotyczy kwestii „pozamerytorycznych, niezwiązanych z konkretnymi postępowaniami, jakie dany sędzia prowadzi”. Z orzecznictwa sądów dyscyplinarnych wynika, że takim czynem może być np. prowadzenie posiedzenia lub rozprawy w stanie wskazującym na spożycie alkoholu (por. np. uchwała Sądu Najwyższego – Sądu Dyscyplinarnego z dnia 1 kwietnia 2009 r., sygn. akt SNO 23/09), czy prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości (por. np. uchwała Sądu Najwyższego – Sądu Dyscyplinarnego z dnia 10 czerwca 2010 r., sygn. akt SNO 18/10, czy uchwała Sądu Najwyższego z dnia 13 sierpnia 2025 r., sygn. akt I ZZ 1/25).

W realiach niniejszej sprawy, nie budzi wątpliwości, iż Minister Sprawiedliwości Waldemar Żurek w sposób prawidłowy zastosował unormowanie z art. 130 § 1 u.s.p., gdyż fakt prowadzenia przez sędziego pojazdu mechanicznego w stanie nietrzeźwości, jest czynem karygodnym, godzącym w powagę instytucji wymiaru sprawiedliwości jakim jest sądownictwo. W orzecznictwie Sądu Najwyższego – Sądu Dyscyplinarnego podkreślano, iż użyty przez ustawodawcę w art. 130 § 1 u.s.p., zwrot „czyn dokonany”, rozumieć należy jako sytuację, w której nie chodzi jeszcze o formalne zarzucenie lub stwierdzenie określonego czynu, lecz jedynie o „domniemanie dokonania czynu” przez sędziego, którego przyjęcie jest uzasadnione w świetle okoliczności faktycznych konkretnej sprawy (por. np. uchwała Sądu Najwyższego – Sądu Dyscyplinarnego z dnia 11 marca 2004 r., sygn. akt SNO 8/04. OSNSD 2004, nr 1, poz. 1).

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy zawiesił X. Y. - sędziego Sądu Rejonowego w L., w czynnościach służbowych do dnia 1 grudnia 2025 r., uznając, iż ten okres pozwoli na ewentualne uruchomienie postępowania w przedmiocie zezwolenia na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej oraz jest wystarczający do przeprowadzenia czynności wyjaśniających przez właściwego rzecznika dyscyplinarnego.

Na marginesie wskazać należy, że nie do przyjęcia jest koncepcja, iż co do sędziego, wobec którego zapadła uchwała o zezwoleniu na pociągnięcie do

odpowiedzialności karnej, możliwe jest zastosowanie zawieszenia w czynnościach służbowych tytułem środka zapobiegawczego (art. 276 k.p.k.), gdyż taka wykładnia jest sprzeczna z jednoznaczną w tym względzie dyspozycją art. 180 ust. 2 Konstytucji RP (por. A. Bojańczyk, glosa do uchwały Sądu Najwyższego – Sądu Dyscyplinarnego z dnia 5 lipca 2002 r., sygn. akt 22/02, Przegląd Sądowy 2003, nr 7 – 8, s. 187 – 200, W. Kozielewicz, Postępowanie w przedmiocie zawieszenia sędziego sądu powszechnego w czynnościach służbowych, G. Rejman, (red.), Problemy prawa i procesu karnego. Księga poświęcona pamięci Profesora Alfreda Kaftala, Warszawa 2008, s. 187 – 194, uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 20 września 2007 r., sygn. akt I KZP 21/07, OSNKW 2007, z. 10, poz. 69).

[M. T.]

[r.g.]

Arkadiusz Sopata Wiesław Kozielewicz Paweł Wojciechowski